

Subcatch:

Richtlijnen en aanleverspecificaties ondertiteling voor doven en slechthorenden (ODS)

Dit document bevat de richtlijnen en aanleverspecificaties waaraan ondertiteling voor doven en slechthorenden (ODS, of internationaal SDH; Subtitling for the Deaf and Hard-of-hearing) moet voldoen om geplaatst te kunnen worden in Subcatch. Subcatch behoudt zich het recht voor om ondertiteling te weigeren indien deze niet aan de voorwaarden voldoet.

Subcatch biedt ondertiteling bij bioscoopfilms. Vooralnog lezen gebruikers de ondertiteling mee op hun smartphone of tablet. Dit kan het fijnst werken achter in de zaal, met een tablet op een statief, maar gebruikers kiezen zelf hoe ze dit aanpakken. We hopen in de toekomst de ondertiteling aan te kunnen bieden met smartglasses.

Subcatch wordt beheerd door [Stichting Audiovisuele Toegankelijkheid \(SAVT\)](#).

Inhoud

1. Doel	2
2. Algemeen: Wat wordt ondertiteld?	2
2.1 Dialoog	2
2.2 Sprekeridentificatie en spreekwijze	3
2.3 Geluiden	3
2.4 Muziek en songteksten	4
3. Technische instellingen en vuistregels	5
4. Timing	5
Intijd	5
Uittijd	5
Beeldwissels	5
Aansluiten	5
Forced Narratives	5
5. Opmaak ondertitels	6
Antwoordstreepje (-)	6
Niet in- en uitpunten	6
Spaties	6
Interpunctie	6
Cursief	6
Aanhalingstekens	7
Spelling	7
Afkortingen	7
Tekstindeling en plaatsing	7
6. Technische vereisten	8
7. Naamgeving bestanden	9
8. Metadata	10
9. Aanlevering	10

1. Doel

Breng op een zo volledig mogelijke manier het geluid van de film over dat anders door een slechthorende kijker zou worden gemist.

Ondertiteling voor doven en slechthorenden (ODS) maakt films toegankelijk voor mensen die doof of slechthorend zijn. De ondertiteling toont de dialoog, aangevuld met sprekeridentificaties, spreekwijze, relevante geluiden en muziekbeschrijvingen. Door deze extra uitleg is het verhaal veel beter te volgen.

2. Algemeen: Wat wordt ondertiteld?

Alle dialogen worden ondertiteld. Probeer zo min mogelijk samen te vatten of in te korten, behalve als de leesnelheid boven het maximum uitkomt (zie punt 3). Daarnaast worden alle belangrijke geluiden en effecten (muziek, gelach, sprekeridentificatie) toegevoegd als deze niet uit het beeld gehaald kunnen worden.

De volgorde van prioriteit is als volgt:

1. Dialoog
2. Sprekeridentificatie en spreekwijze (extra beschrijvingen)
3. Relevante geluiden
4. (Achtergrond)muziek

NB: Forced narratives (ondertitels en beeldteksten die in beeld verschijnen) worden niet in de ondertiteling voor Subcatch opgenomen, omdat deze al in beeld verschijnen.

2.1 Dialoog

Het doel is om zo veel mogelijk van de dialoog weer te geven, terwijl rekening wordt gehouden met de leesbaarheid van de ondertitels. Dit betekent dat de dialoog waar mogelijk letterlijk wordt gevolgd (lieft geen woordgroepen omgooien i.v.m. liplizen) en dat er geen belangrijke informatie weggelaten wordt of onnodig wordt vereenvoudigd. Het is wel toegestaan om herhalingen, tussenwerpsels e.d. weg te laten, waar dit de leesbaarheid bevordert.

In dramaproducties kunnen aarzelingen/wankelen/schreeuwen belangrijk zijn om de dialoog te volgen. Het gaat hier om de interactie tussen personages. Door de interactie te benoemen wordt het verhaal beter begrepen.

Eh... ja... eh... natuurlijk.

Nee!

2.2 Sprekeridentificatie en spreekwijze

Als een personage buiten beeld praat, moet duidelijk zijn wie er aan het woord is.

- Gebruik vierkante haken [ ], met alle tekst in kleine letters (m.u.v. hoofdletters in eigennamen en waar taaltechnisch nodig).
- Geef de naam (of beschrijving) duidelijk maar zo kort mogelijk weer.
- Gebruik altijd een sprekeridentificatie als een personage buiten beeld praat (off-screen).
- Wanneer een personage spreekt en buiten zicht blijft spreken, vermeld je dit alleen wanneer het scenario voor verwarring zou kunnen zorgen.
- Als een personage nog niet is geïntroduceerd, kun je bijvoorbeeld [man] of [vrouw] gebruiken. Een voice-over kun je omschrijven als [VO].
- Plaats de sprekeridentificatie en bijbehorende dialoog waar mogelijk op dezelfde regel.

[politieagent] Halt!

- Extra beschrijvingen geven aan hoe iets wordt gezegd, bijv. fluisterend, aan de telefoon, onverstaanbaar, of in een andere taal.

[Emma zucht diep] Het is voorbij.

[fluisterend] Ik zag schimmen in de kamer.

[met een Limburgs accent] Dat is goed.

2.3 Geluiden

Relevante (achtergrond)geluiden worden beschreven op een aparte regel. Beschrijf deze geluiden waar mogelijk en relevant zo actief mogelijk.

[een man lacht hard]

[een schaap blaast]

Sommige geluiden lenen zich beter voor een korte beschrijving met een zelfstandig naamwoord.

[geweerschot]

[beltoon]

De manier van beschrijven hangt ook af van de context. Als de setting al heel duidelijk spannend is (bange gezichtsuitdrukkingen, donkere ruimte etc.) is de beschrijving [spannende muziek] overbodig.

Beschrijf ook stiltes of het eindigen van een geluid wanneer dit relevant is, bijvoorbeeld wanneer muziek abrupt stopt.

2.4 Muziek en songteksten

- Als de artiest/componist bekend is, vermeld je deze met de titel van het muziekstuk.

[Beyoncé – All the Single Ladies]

- Wanneer de artiest/componist en titel niet bekend of relevant zijn, geef je een impressie van de muziek door middel van een korte beschrijving.

[romantische, instrumentale muziek]

[onheilspellende muziek]

- Muziek in de scène (bijvoorbeeld radio) beschrijf je met een werkwoord of beschrijving:

[Beyoncé's 'All the Single Ladies' speelt]

[jazzmuziek op de radio]

- Verstaanbare songteksten in dezelfde taal als de dialoog worden ondertiteld als de tekst relevant is en zolang er geen overlap is met de dialoog. (Songteksten in een andere taal worden niet ondertiteld, maar beschreven zoals hierboven uiteengezet.)
  - Elke ondertitel met songteksten krijgt een muzieknoot bij het begin en einde van de ondertitel.
  - Gebruik een spatie tussen de muzieknoot en de tekst.
  - Gebruik geen hoofdletter en geen interpunctie, alleen komma's en vraagtekens.

♪ laat me, laat me
laat me m'n eigen gang maar gaan ♪

3. Technische instellingen en vuistregels

- Leessnelheid:
  - Voor volwassenen: 17 tekens per seconde (tot max. 20; incl. spaties)
  - Voor kinderen: 13 tekens per seconde (tot max. 17; incl. spaties)
- Maximaal 2 regels met ondertiteling
- Maximaal 42 karakters per regel (incl. spaties en interpunctie)
- Minimale duur ondertiteling: vijf zesde seconde (dus bij 24fps minimaal 20 frames en bij 25fps minimaal 21 frames)
- Maximale duur ondertiteling: 7 seconden
- Interval: 2 frames (2 lege frames tussen titels)

4. Timing

Intijd

- Een ondertitel verschijnt binnen 3 frames voor het geluid.

Uittijd

- De ondertitel verdwijnt nadat de spreker klaar is met praten. Om de kijker genoeg tijd te geven voor het lezen van de ondertiteling, kun je de ondertiteling tot 12 frames langer in beeld laten staan.

Beeldwissels

De ondertitels worden zo veel mogelijk geplaatst in het shot waar ze horen. Voor een rustige kijkervaring is het belangrijk om de ondertitels rond beeldwissels correct te timen.

- Intijd: op eerste frame van het nieuwe beeld (op de beeldwissel)
- Uittijd: 2 frames voor de beeldwissel.
- Als de dialoog binnen 3 frames voor of na de beeldwissel begint, start de ondertitel op de beeldwissel.

Aansluiten

- Als er tussen twee titels een pauze zit van minder dan 12 frames, sluit je de titels aan. De ruimte tussen ondertitels is dus 2 frames (standaard interval), of meer dan 12 frames.

Forced Narratives

- Forced narratives worden niet in de ondertiteling voor Subcatch opgenomen, omdat deze al in beeld verschijnen. Let op dat er geen overlap is tussen de ondertiteling voor Subcatch en de forced narratives.

5. Opmaak ondertitels

Antwoordstreepje (-)

- Antwoordstreepje (hyphen) zonder spatie, alleen voor tweede spreker.

Had jij tekst in die serie?
-Ja, een paar zinnen.

- Geen antwoordstreepje voor of na een sprekeridentificatie.

Hé, kom je nog?
[Janna] Nee, ik moet echt gaan!

Niet in- en uitpunten

- Als een zin verdeeld is over meerdere ondertitels, hoef je geen drie puntjes te zetten aan het einde. Waar grammaticaal correct mag je aan het einde van een doorlopende titel een komma plaatsen.
- De doorlopende titel begint ook niet met drie puntjes.
- Als een zin niet wordt afgemaakt, gebruik je wel drie puntjes.
- Als een titel midden in een zin begint, gebruik je ook drie puntjes.
- Het beletselteken (ellipsis) mag gebruikt worden.

Heb je hem nog gesproken?
-Ja, maar het was me niet helemaal duidelijk

of hij nou wel of niet kon op die dag.
-Maar...

Spaties

- Plaats geen spaties na een antwoordstreepje of voor interpunctie.

Interpunctie

- Een uitroepteken is af en toe toegestaan bij schreeuwen, maar wees zuinig.
- Als na een dubbele punt een quote volgt, krijgt de eerste letter van het eerste woord een hoofdletter. Bijvoorbeeld: Hij zei: 'Ik ben boos op je.' Anders altijd een kleine letter (ook bij gedachtes en volledige zinnen).
- Gedachtes na dubbele punt beginnen met een kleine letter en staan nooit tussen aanhalingstekens. Bijvoorbeeld: Ik dacht: dat is goed.

Cursief

- Cursiveer het volgende:
  - Woorden in een vreemde taal die in het Nederlands niet gangbaar zijn.
  - Titels van boeken en films, etc.
- Gebruik geen cursief om nadruk te leggen op bepaalde woorden. Als je nadruk wilt leggen op woorden als 'mijn' en 'zijn', schrijf je deze voluit (in plaats van m'n/z'n).

Aanhalingstekens

- We gebruiken enkele aanhalingstekens. Gebruik aanhalingstekens aan het begin van een citaat en na de laatste regel van een citaat, niet aan het begin en eind van elke ondertitel.

‘Gelukkig krijgt iedere moeder
gratis bij de baby
een gebloemd gordijntje geleverd,
dat ze zachtjes toe kan schuiven
tussen hem en de toekomst.’

- Gebruik dubbele aanhalingstekens voor citaten binnen citaten. ‘Joep zei: “Dat heb ik niet gedaan.”’
- Als een woord of een enkele woordgroep tussen aanhalingstekens wordt gebruikt, dan valt het leesteken erbuiten. Wordt een hele zin aangehaald, dan valt het leesteken binnen de aanhalingstekens.

Spelling

- Volg de spelling van woordenlijst.org en de regels van onzetaal.nl.
- Neem opvallende taalfouten van sprekers alleen over als dat relevant is en als voor de kijker duidelijk is wat er wordt bedoeld.
- Als er een naam of woord gespeld wordt, gaat dat in hoofdletters en met streepjes ertussen: S-P-E-L-L-E-N.

Afkortingen

- Alleen veelvoorkomende afkortingen (zoals cm, kg, prof) mogen gebruikt worden.
- Afkortingen die alleen in geschreven vorm en dus niet in spreektaal bestaan, zoals t/m, i.v.m. en bijv., mogen niet gebruikt worden.
- Vermijd de afkortingen ’n (een), ’t (het), ’s (eens) en ’m (hem). Deze mag je alleen gebruiken als het echt nodig is bij ruimtegebrek, maar zoek liever een andere oplossing.
- Als er ‘m’n’ of ‘z’n’ gezegd wordt, mag je dat wel gewoon in de ondertitel zo noteren. Alleen als er nadruk wordt gelegd, schrijf je ‘mijn’ en ‘zijn’ uit.
- Raadpleeg woordenlijst.org of onzetaal.nl voor de schrijfwijze van afkortingen (zoals DNA, cao, tv, ANWB).

Tekstindeling en plaatsing

- Plaats de tekst bij voorkeur op 1 regel, tenzij er 2 regels nodig zijn voor duidelijkheid of stijl.
- Bij het opsplitsen van tekst in 2 regels, is het belangrijk om op een logisch punt te splitsen. Plaats bij voorkeur de meeste tekst op de onderste regel, maar voorkom dat er maar 1 of 2 woorden op de bovenste regel staan.
- Centreer alle tekst onderin, ook als er informatie op het scherm verschijnt.

6. Technische vereisten

Om te kunnen synchroniseren met de film wordt er door SAVT een audiohash gemaakt van het geluid van de film. Voor film dienen de benodigde materialen aangeleverd te worden in 24fps (tenzij de DCP uitsluitend 25fps is).

Voor de Subcatch-mastering dienen de volgende bestanden aangeleverd te worden:

- Audio van de film
Printmaster / Original final mix 24fps continuous – interleaved WAV file (LoRo of LtRt of 5.1)
Bitrate 24 bit, samplerate 48kHz.
- Ondertiteling voor doven en slechthorenden (ODS)
Format: SRT (UTF-8; graag controleren of de muzieknootjes goed worden weergegeven)
Start: FFOA (continuous)

Voor alle bestanden geldt:

- Bestanden beginnen FFOA, op tijdcode 00:00:00:00.

Aantekening betreffende beveiliging: De soundtrack komt niet integraal in de app. De gebruiker krijgt alleen een fingerprint hash en de ondertiteling aangeboden. Het is niet mogelijk om de ondertiteling te bekijken zonder de film te kijken.

7. Naamgeving bestanden

De naamgeving moet voldoen aan het volgende format:

Ondertiteling:

projecttitel_longplay_taal_type_framerate_datum

Audio:

projecttitel_longplay_taal_type_channels_samplerate_bitrate_framerate_datum

Onderdeel	Naamgeving	Voorbeeld
Projecttitel	project_titel	zee_van_tijd
Longplay Aflevering Reel #	lp [longplay] s[season##]e[episode##] r[reel##]	lp s01e02 r01
Taal	taalcode of taalcode-REGIO Zie de lijst met RFC 5646 tags op registry-page.isdcf.com/languages/ .	nl, en, fr, es nl-BE, en-US, fr-LU, pt-BR
Type	PM (print master) MIX (original final mix) ODS-compleet (complete ondertiteling voor doven & slechthorenden) ODS-aanvullend	PM MIX ODS-compleet ODS-aanvullend
Channels	1ch (discrete mono) 2ch (interleaved stereo) 6ch	1ch 2ch 6ch
Sample Rate	[##]k [kHz]	48k
Bit Rate	[##]b [bit]	24b
Framerate / Time Code Rate	Framerate zonder punt, met fps (frames per second)	24fps, 25fps
Datum	jjjjmmdd	20240320
Channel / Track Mapping (bij 5.1)	channel/track designation	.L, .R, .C, .LFE, .Ls, .Rs

Voorbeeld stereo printmaster / original final mix:

zee_van_tijd_lp_nl_PM_2ch_48k_24b_24fps_20221223.wav

Voorbeeld ondertiteling:

zee_van_tijd_lp_nl_ODS-compleet_24fps_20221223.srt

8. Metadata

Voor plaatsing in Subcatch en op de website subcatch.nl dient per film de volgende metadata aangeleverd te worden:

- Titel
- Filmposter (jpeg hoge resolutie)
- Still (jpeg hoge resolutie)
- Releasedatum
- Synopsis
- Genre
- Lengte
- ODS-taal
- ODS-leverancier
- Kijkwijzer
- Regisseur
- Cast
- Producent
- Distributeur / Omroep

NB: Indien de metadata te vinden is op filmdepot.nl hoeft deze niet per mail aangeleverd te worden.

9. Aanlevering

Het materiaal moet **minimaal 3 werkdagen voor de premièredatum** aangeleverd zijn bij Stichting Audiovisuele Toegankelijkheid.

Het aanleveren van alle materialen gaat via info@savt.nl.